

ВІТАЛІЙ ПИСЬМЕННИЙ

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Віталій Письменний

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ

Навчальний посібник

**Тернопіль
2025**

УДК 336

Автор:

Письменний В. В. – д. е. н., доцент, професор кафедри економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя

Рецензенти:

Дем'янишин В. Г. – д. е. н., професор, професор кафедри фінансів ім. С. Юрія Західноукраїнського національного університету, академік Академії економічних наук України, Заслужений працівник освіти України

Буртняк І. В. – д. е. н., професор, професор кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

Рекомендовано до друку Вченою радою Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя (протокол № 5 від 29.04.2025)

**Письменний В. В. Фінансові інновації: навч. посіб.
П 35 Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2025. 176 с.**

У навчальному посібнику висвітлено теоретичні та практичні аспекти розвитку фінансових інновацій в умовах цифрової економіки. Розглянуто сутність й ознаки фінансових інновацій, їхні функціональні характеристики, вплив на трансформацію фінансових ринків та економічних процесів. Особливу увагу приділено вивченню сучасних фінансових технологій, інноваційних банківських продуктів і послуг, страхових рішень, інструментів фондового ринку, криптовалют, гейміфікації у фінансовій освіті та бізнесі.

Навчальний посібник призначений для студентів, викладачів, науковців і практиків, які прагнуть глибше зрозуміти тенденції та перспективи розвитку фінансових інновацій.

УДК 336

ISBN 978-617-7875-95-5

© Письменний В. В., 2025
© ТНТУ ім. І. Пулюя, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
Розділ 1. СУТНІСТЬ Й ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ	
1. Поняття, ознаки та функції фінансових інновацій	8
2. Класифікація фінансових інновацій	13
3. Розвиток фінансових інновацій у світі	16
4. Особливості інноваційного розвитку фінансової системи України	19
Ситуаційна вправа	22
Тести	22
Тематика самостійної роботи	25
Запитання для перевірки знань	25
Література	25
Розділ 2. ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ (FINTECH)	
1. Сутність та специфіка використання FinTech	27
2. Класифікація FinTech	30
3. Напрями діяльності FinTech-компаній	34
4. Перспективи розвитку FinTech в Україні	37
5. Аналіз кейсів іноземних FinTech-компаній та обґрунтування їх застосування в Україні	41
Ситуаційна вправа	43
Тести	44
Тематика самостійної роботи	45
Запитання для перевірки знань	46
Література	47
Розділ 3. ІННОВАЦІЙНІ БАНКІВСЬКІ ПРОДУКТИ ТА ПОСЛУГИ	
1. Сутність та цілі банківського інжинірингу	48
2. Інноваційна діяльність банків у сфері залучення та утримання клієнтів	51
3. Кеш-менеджмент як інноваційна послуга для корпоративних клієнтів	55
4. Система дистанційного обслуговування клієнтів банку	58
5. Розвиток інноваційних технологій у банківництві	60
Ситуаційна вправа	62

Тести	63
Тематика самостійної роботи	65
Запитання для перевірки знань	66
Література	66

Розділ 4. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ

1. Сутність та класифікація інновацій у страхуванні	68
2. Інноваційні технології в страхуванні та їх характеристика	71
3. Особливості розвитку InsurTech в сучасних умовах	74
4. Інтернет-маркетинг в діяльності страхових компаній	77
5. Проблеми впровадження інновацій в страховій діяльності	79
Ситуаційна вправа	82
Тести	82
Тематика самостійної роботи	84
Запитання для перевірки знань	85
Література	85

Розділ 5. ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ФОНДОВОГО РИНКУ

1. Інноваційні технології розвитку фондового ринку	87
2. Основні технологічні інновації на фондовому ринку	90
3. Виникнення нових видів цінних паперів	93
4. Використання штучного інтелекту на фондовому ринку	97
5. Інтернет-трейдинг на фондовому ринку	98
Ситуаційна вправа	101
Тести	101
Тематика самостійної роботи	103
Запитання для перевірки знань	103
Література	104

Розділ 6. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

1. Напрями здійснення фінансових інновацій на підприємствах ...	106
2. Використання інструментів фінансового інжинірингу для підвищення конкурентоспроможності підприємства	110
3. Інноваційний потенціал підприємства як фактор забезпечення конкурентоспроможності	110
4. Альтернативні джерела фінансування інвестиційних проєктів підприємств	116
Ситуаційна вправа	119
Тести	119

Тематика самостійної роботи	121
Запитання для перевірки знань	122
Література	122

Розділ 7. КРИПТОВАЛЮТИ ТА ЇХ МІСЦЕ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ

1. Загальна характеристика криптовалют в системі електронних та віртуальних грошей	124
2. Аналіз становлення та сучасного розвитку світового ринку криптовалют	128
3. Оцінювання вартості криптовалюти залежно від її економічного змісту	130
4. Основні підходи до державного регулювання емісії та обігу криптовалют	133
Ситуаційна вправа	136
Тести	136
Тематика самостійної роботи	138
Запитання для перевірки знань	138
Література	139

Розділ 8. ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

1. Методи та інструменти управління фінансами домогосподарств	140
2. Інформаційна система управління фінансами домогосподарств	143
3. Вплив фінансових інновацій на прийняття фінансових рішень домогосподарствами	145
Ситуаційна вправа	147
Тести	148
Тематика самостійної роботи	150
Запитання для перевірки знань	150
Література	151

Розділ 9. ГЕЙМІФІКАЦІЯ ТА ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ

1. Сутність та переваги використання гейміфікації	152
2. Використання фінансових ігор для розвитку знань та навичок	155
3. Вплив настільних ігор на розвиток фінансових інновацій	157
4. Використання гейміфікації учасниками індустрії фінансових послуг	160

Ситуаційна вправа	161
Тести	162
Тематика самостійної роботи	164
Запитання для перевірки знань	164
Література	165
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	167
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	171

ПЕРЕДМОВА

Фінансові інновації відіграють фундаментальну роль у трансформації сучасних фінансових систем. Вони є рушієм розвитку фінансових ринків, удосконалення механізмів розподілу фінансових ресурсів і зміцнення стійкості фінансових інституцій. У контексті глобалізаційних процесів, цифровізації та динамічних змін у регуляторному середовищі фінансові інновації визначають рівень конкурентоспроможності економік, формують нові підходи до управління фінансами та забезпечують розвиток фінансової інклюзії.

Метою посібника є комплексне висвітлення фінансових інновацій та їхнього значення у фінансовій системі. У ньому розглянуто концептуальні засади фінансових інновацій, ключові характеристики, притаманні їм, механізми функціонування і перспективи подальшого розвитку. Окрему увагу приділено аналізу інноваційних фінансових продуктів і послуг, оцінці впровадження цифрових технологій у фінансовому секторі, а також їх впливу на ефективність фінансових установ.

Посібник призначений для студентів, викладачів, науковців і практиків у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. Викладений у ньому матеріал дозволяє отримати структуроване й обґрунтоване розуміння ключових аспектів фінансових інновацій. Він допоможе глибше зрозуміти сучасні тенденції та технологічні інновації у фінансовому секторі, а також розвинути навички, необхідні для застосування новітніх фінансових інструментів у практичній діяльності.

Враховуючи швидкість розвитку фінансових технологій та їх вплив на економічні процеси, нам було важливо підготувати навчальний матеріал, який допоміг би новому поколінню фахівців не тільки освоїти новітні концепції, а й сформувати *hard skills*, необхідні для роботи в умовах нестабільності та змін. Сподіваємося, що посібник стане основою для подальших досліджень й розробок, зокрема в контексті розвитку фінансових продуктів і послуг, оптимізації управлінських процесів та інтеграції нових технологій.

З повагою та вдячністю – автор